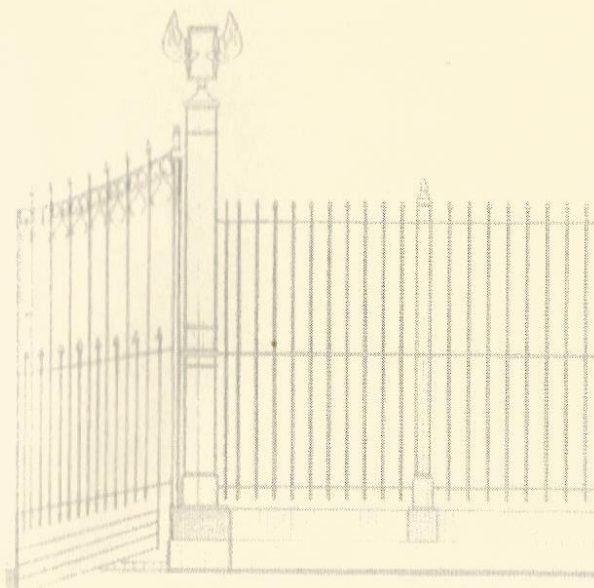
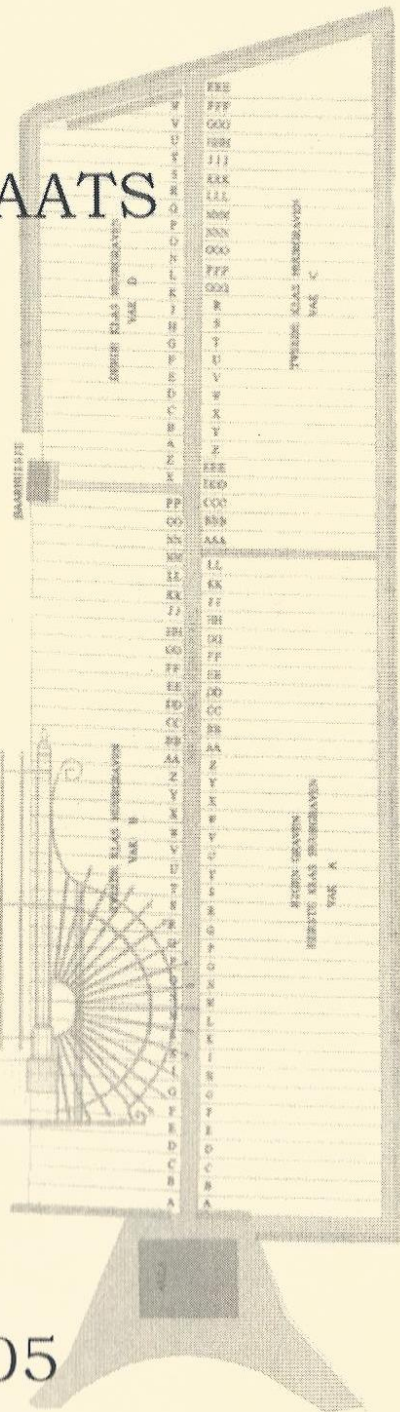

STICHTING OUDE BEGRAAFPLAATS GOUDA

jaargang 6
nummer 12
najaar 2005

Voorwoord

In het voorjaarsnummer gaven we U een overzicht van de geplande activiteiten. Nu kijken we terug op het afgelopen jaar.

- Op alle drie opendagen, die plaats vonden op 24 april, 28 mei en 10 september troffen we goed weer. Er was steeds een behoorlijke belangstelling en veel verzoeken voor het vinden van één of meerdere graven, die mede door onze bestand, regelmatig kon worden teruggevonden.

- 4 mei : zoals elke jaar werden bloemen gelegd bij de graven van de oorlogsslachtoffers.

Dit zowel bij burgers als bij verzetsmensen en in Duitsland omgekomen terechtgestelden.

- 9 juni : festiviteiten rond de afsluiting van het "smaakmaker" Oude Begraafplaats project zie bladzijde 3.

- 12 juli : de avondwandeling in samenwerking met de gemeentelijke dienst groenbeheer werden ruim 100 bezoekers geïnformeerd over de flora, fauna en geschiedenis van de begraafplaats.

- 3 september : bij het grafje van Malva Marina Reyes werd een kleine plaquette aangebracht door een Chileense gezelschap. Daarna werd rond dit dochtertje van Pablo Neruda, in de St. Janskerk, een symposium gehouden. De dag werd afgerond met een Chileense muzikaal spektakel op het weeshuisplein.

- Afgelopen jaar mochten wij twee nieuwe bestuursleden verwelkomen : Bienenke van Wely, onze nieuwe secretaris en Kees van Miert, gedreven amateur archeoloog.

- Het bestuur bedankt een donateur die in Gouda ons blad bezorgt.

Dag onbekende lezers van ons mededelingenblad van de "Stichting Oude Begraafplaats".

Het is heerlijk om bij een groep mensen te horen, die dezelfde interesse heeft als jijzelf.

Toen Inez Meter met haar lieve, innemende vriendelijkheid vroeg, of ik bij de enthousiaste bestuursleden van de "Stichting Oude Begraafplaats" wilde komen heb ik geen moment getwijfeld.

-al wist ik toen nog niet, dat ik secretaris zou worden.-

Ik ben Bienenke van Wely en woon al ruim twintig jaar in Gouda. Ik heb 43 jaar geprobeerd kinderen in hun ontwikkeling te helpen en te begeleiden: kortom ik was lerares. Mijn lievelingsvak is geschiedenis: vandaar mijn belangstelling voor alles wat het "nu" heeft gemaakt.

Ik heb les gegeven op diverse locaties in het buitenland en waar ik ook ter wereld was, bezocht ik kerkhoven.

Overall is het gevoel het zelfde: de sfeervolle rust, de stilte achter de mensen is duidelijk waarneembaar. Achter iedere naam schuilt een verhaal. Het is goed te proberen te bedenken welk leven, welk persoon achter de soms zo vage naam zit.

Juist in deze omgeving kan ik de jachtige snelheid van het dagelijkse leven vergeten: het peinzen, dromen, in gesprek denken te zijn met die onbekenden is goed.

Niet dat ik zo'n vaag dromerig type ben: nee verre van dat.

De begraafplaats is een oase en dat moet zo blijven.

Ik hoop, dat ik op diverse manieren kan bijdragen aan de instandhouding van dit monument.

We zullen elkaar zeker op de open dagen ontmoeten.

Tot dan.

Smaakmaker Oude Begraafplaats deel 4

door Ed van Rossum.

Na de perikelen met de overstroming werd op 9 juni jl de smaakmaker feestelijk afgerond. Onder grote belangstelling verrichtte wethouder Ton van Huut de openingshandelingen. Hij werd bijgestaan door kinderen uit de buurt. De meisjes verbeelden het leven en de jongens de dood. Aan weerskanten van de nieuwe entree duwden zij om het hardst tegen het hek, uiteindelijk won het leven. Ook werd er een gedicht van een van de kinderen voorgelezen.

Als tweede onderdeel werden er door alle kinderen witte ballonnen opgelaten. De drie ballonnen die de grootste afstand zouden afleggen kregen een prijs (inmiddels zijn de prijzen op Open Monumenten dag van 10 september uitgereikt. Ze hadden alle drie België bereikt.)

Na de opening volgde voor alle belangstellenden een rondgang door de buurt en over de begraafplaats. Martin Kemp en Ed van Rossum vertelden over alle tot stand gebrachte werkzaamheden.

Zowel op de begraafplaats als in de buurt rondom de begraafplaats is veel tot stand gekomen. Nieuwe entree, gerestaureerde graven alsmede een nieuw hekwerk, parkeerplaatsen, nieuwe riolering, opgeknapt speel terrein, hondenpad en nieuw speelplaatsje voor de aller kleinsten bij de Bosweg om maar wat te noemen.

De feestelijkheden werden afgesloten met een hapje en een drankje. Dit werd verzorgd door ouders en kinderen uit de buurt. Ook was er gelegenheid het project nog eens te bekijken op tentoonstellingspanelen die op het speelveld stonden opgesteld.

Een zonnige en gezellige opening zorgden voor een zeer feestelijke afronding van dit zeer geslaagde project.

R.K. Begraafplaats Gouda door Loet van Vreumingen.

In onze rubriek "andere begraafplaatsen in Gouda en omgeving" ditmaal aandacht voor de R.K. Begraafplaats aan de Graaf Florisweg. Deze is vanuit de trein richting Woerden, goed zichtbaar.

De begraafplaats is in gebruik sinds 1890, het jaar waarin tevens de , onlangs geheel gerestaureerde en sinds 2002 als Rijksmonument aangemerkte rouwkapel gereed kwam.

Voordien werden Katholieken op de algemene Oude begraafplaats begraven.

Het bij de Bosweg onlangs opgegraven Corpus moet aldus van vóór 1890 zijn.

De kapel werd ontworpen en gebouwd door de Goudse architect C.P.W. Dessing, die ook de Gouwe Kerk ontwierp. De stijl is Neo-Romaans. Tijdens de restauratie is het interieur weer voorzien van oorspronkelijke bij de gebrandschilderde ramen van Asperslagh uit 1930, aansluitende pastelkleuren. Het altaar, is verrijkt met het corpus uit de Kleiwegkerk. Tijdens openingsuren kan men er desgewenst een kaars branden. Buiten zijn de grafvelden verdeeld in vakken met grafrecht van 20 of 25 jaar, algemene graven met 15 jaar grafrecht en de verspreide familiegraven. Aan de zijkant van het kapel liggen enkele opgemetselde historische graven van geestelijken. Op de begraafplaats geldt het reglement van het Bisdom (Rotterdam): alleen parochianen, met parochianen verbonden personen of oud-parochianen kunnen er begraven worden. Een uitzondering werd gemaakt voor een wellicht geel-witte kanariepiet die op verzoek bij een reeds overledene werd bijgezet.

Vanwege kostenbesparing zijn er ook een tweetal stenen met een "zie de andere kant".

Direct bij de ingang is er sinds enige jaren een urnenmuur aanwezig. Mede door de komst van crematorium IJsselhof is het aantal begrafenissen in 6 jaar gedaald van plus minus 70 per jaar naar plus minus 40 per jaar.

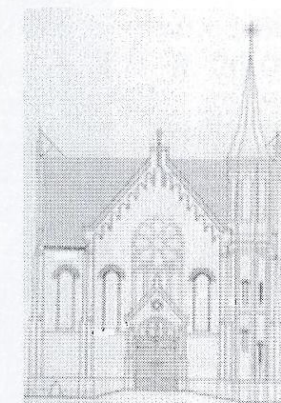
De lage ligging en de veengrond zorgen ook hier voor een voortdurende strijd met het grondwater. Een mengeling van grofzand en tuinaarde wordt als oplossing gehanteerd. Misschien wel passend bij de ietwat frivolere levenshouding van vele katholieken maakten hier bij uitvaarten o.a. het draaiorgel en Surinaamse blazersband z'n opwachting en slingerde een ondeugende pater ooit een uitvaartverzorger onder de wierook. Opvallend zijn de monumenten van de woonwagenbewoners, veelal katholiek, met veel tierelantijnen, met grafkelders en soms met wekelijks verse bloemen. In de tweede wereld oorlog werd vanaf april 1943 een lege grafkelder aan de achterzijde van het kapel als onderduikplaats ingericht.

Van den Steenhoven, zoon van de toenmalige beheerder, en Verzijl van de drukkerij, begonnen aldaar de verzetskrant "De Vrije Gedachte". Later durfde men het aan deze krant gewoon in de beheerderwoning te drukken. De oplage groeide van 30 tot 400 exemplaren.

Op de begraafplaats zijn twee verzetsgraven: van Johannes Antonius Snoeij en Abraham de Korte (Adeko-wafels). De begraafplaats en kapel zijn open van 10:00 tot 17:00 uur. Op 1 en 2 nov. kan men in verband met Allerheiligen en Allerzielen bij de ingang bloemen kopen.

Werken in de grafkelder

tekening kapel

Bron: Ondergrondse Krantjes; Herinneringen van een loopjongen

Kruis door Ed van Rossum.

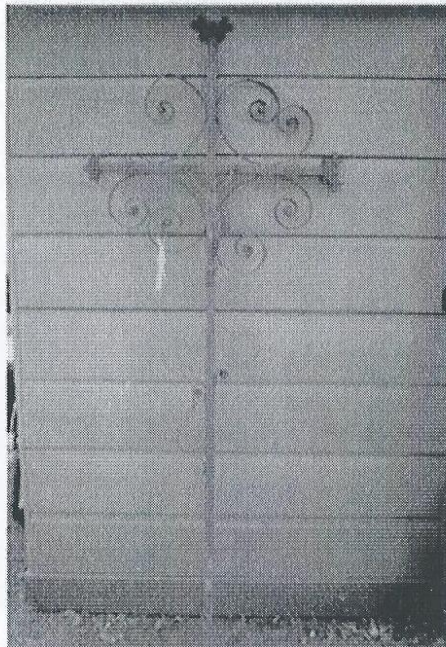
Tijdens de werkzaamheden in het kader van de smaakmaker oude begraafplaats, is men in de Bosweg op een kruis gestoten. Het gaat om een 2 meter hoog, giet ijzeren kruis met een corpus. Men had het kruis bij de politie gebracht en daar werd het als verloren voorwerp in de boeken gezet. Na contact met de politie is het in het bezit van onze stichting gekomen.

Vooralsnog weten we niet waar het kruis gestaan heeft en hoe oud het is. Omdat de katholieke begraafplaats in 1891 geopend is, vermoeden we dat het kruis van voor deze datum stamt. Het gevaarte is in niet al te beste staat maar alle onderdelen zijn min of meer nog aanwezig.

De stichting heeft de smid, die ook het hekwerk heeft gerestaureerd benaderd om een offerte voor een restauratie te maken. Hij heeft al laten weten dat hij er een leerproject voor een aankomend smid van wil maken.

Voorlopig is het kruis in het baarhuisje te bezichtigen.

Als er nieuwe ontwikkelingen zijn houden we u op de hoogte.

Het Kruis

Speciale uitgaven/prijzen.

De tweede druk van **Levend Monument**, het fotoboek van onze begraafplaats dat voor het eerst uitgegeven werd in 1995 van Anke Ligteringen en Inez Meter kost voor onze donateurs € 17.50. Het is verkrijgbaar bij de Ver. Die Goude voor leden en op Oosthaven 69.

Zojuist verscheen n.a.v. 5 jaar Historisch Platform Gouda **Een handvol Erfgoed** met een tiental Goudsche artikelen. Onze voorzitter, Ed van Rossum, tekende voor het hoofdstuk- inventariseren is krijten, turen, kruipen en tillen. Dit boek is eveneens verkrijgbaar bij bovenstaande adressen, voor € 12.50.

De gewone winkelprijs van beide boeken is € 2.50 hoger. Natuurlijk kunnen de boeken aan u toegestuurd worden.

Inez Meter, telefoon 0182 513441

Sterven is duur - begin vorige eeuw.

1. uittrekken en kisten van het lijk, mitsgaders plooiën van het kled op de kist - fl. 4,70
2. ter secretarie voor het recht op het middel van begraven - fl. 1,50
3. timmeren van de doodskist - fl. 26,00
4. kosten voor het grafluiden van de klokken van de St. Janskerk en verdere kerkrechten - fl. 39,50
5. aan de bedienaars der begrafenis terwijl er aan drank bij de begrafenis werd genuttigd - fl. 23,15
6. operatiekosten voor de chirurgen - fl. 3,30

Deze gegevens heb ik destijds gekregen van Mevr. Van Reedt Dortland.

Inez Meter

De Hekendorpse begraafplaats. door Loet van Vreumingen

Komend vanuit Hekendorp richting Oudewater ligt naast de kruising met de Zuringkade een piepkleine begraafplaats (zo'n 170 graven).

In 1872 gaf G.S. een machtiging af aan Hekendorp en Papekop voor een openbare begraafplaats. De grondkosten bedroeg toen 532 gulden. Iets later werd de beheerderwoning met op de gevel "Momento-Mori"gebouwd.

De dodenakker ligt als optrekkende heerd achter het gebouw, waardoor het vanaf de weg nauwelijks opvalt. Het terrein telt een aantal beuken. De grondslag bestaat uit klei op veen. Door verhoging van het polderpeil heeft de beheerder last van grondwater. Daar er nog maar twee grafplekken , met zo'n vier begrafenissen per jaar, open zijn, is het belemmerde perceel aangekocht en opgehoogd met zand.

In de loop van dit jaar zal het gebruikt gaan worden.

Uit landschappelijke overwegingen blijven de twee percelen gescheiden door een sloot en zullen worden verbonden met een bruggetje.

Direct achter de woning ligt de oudste – liggende – steen uit 1924.

Hieronder waren in W.O.II rollen aangebracht zodat de toenmalige beheerder z'n jachtgeweer en radio er kon verstoppen.

Verder op ligt Johannes Vermeer niet de beroemde schilder. Wel ligt de indertijd bekende Hekendorpse kunstschilder Jean Joseph van der Loo, alsmede diens zoon, die er op stond met de voeten naar de buitenkant begraven te worden, zodat hij de polder kon inkijken.

De archiefstukken van deze apart gelegen begraafplaats liggen bij de gemeente Reeuwijk.

De Hekendorpse begraafplaats

Zuiltje blijkt meer te zijn. door Koos Massar

Omdat het project Smaakmaker Oude Begraafplaats nu is afgerond, wil ik een van de graftekens die behandeld is nader beschrijven.

De vijftig graven die door steenhouwer Voskuil en zijn mannen onder handen zijn genomen, had mijn warme belangstelling, waardoor ik regelmatig op de begraafplaats hun vorderingen volgde.

Bij een van die bezoeken, kwam een van de mannen een praatje maken. Hij vertelde dat het graf op veld C, met het zuiltje erop, net voorbij de heg, was aangepakt. Bij het uit de grond halen van het zuiltje kwam een even grote rechthoekige sokkel, met tekst, onder het zuiltje vandaan. Het grafteken is schoongemaakt en op een vierkante plaat van hardsteen gelijmd om het wegzakken in de toekomst tegen te gaan.

De tekst op de sokkel luid:
JONG GESTORVEN / VROEG
BIJ GOD. / ONZE JONGSTE /
LIEVELING / MARIENTJE /
GEB. 6-12-1941 / OVERL. 24-
2-1945.

Bij het archief was zijn overlijdensakte al snel gevonden waarmee zijn volledige naam aan het licht kwam: **Marinus Fetze Klien Beb van Eck.**

Het grafje is te vinden op
Veld C. rij ccc graf 19

Mannen van Voskuil bedankt voor
jullie goede werk op de Oude
Begraafplaats!

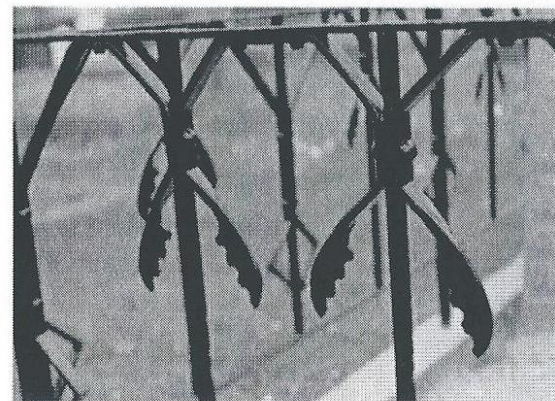
Symboliek. door Koos Massar

Op de Oude Begraafplaats zijn een aantal graven opgeknapt die omraasterd zijn door een smeedijzer hekwerk. Bijna alle hekwerken zijn in oude luister terug gebracht. Ze zijn mooi zwart gelakt waardoor ze goed zichtbaar zijn.

Op de foto is een deel van een hekwerk te zien die de vleugels van een vleermuis voorstellen.

De vleermuis wordt al heel lang geassocieerd met de dood en de nacht.

In de Funerair Lexicon staat de vleermuis als volgt beschreven: Latijn verspertilio, in het Grieks nukteris. Een dier dat zowel positief als negatief wordt beoordeeld. In de oudheid was de vleermuis het symbool van waakzaamheid en zijn oog zou de slaap verdrijven. In Griekse sagen en fabels wordt hij als een schrander maar schuw dier afgeschilderd. Fladderend en piepend als vleermuizen worden in de Odyssee de zielen van de doden in de onderwereld beschreven. De vleermuis is de tegenpool van de witte duif. De duif is een dagdier en onder andere symbool van de Heilige Geest en de Hemel: de vleermuis is een nachtdier en het symbool van de duivel en de hel.

Inventarisatie nieuws door Koos Massar.

Het zal 2 jaar geleden geweest zijn, toen ik over het B-veld liep, dat mijn aandacht op een bepaalde grafteken viel. Het zag er uit als een klomp beton dat in tweeën was gebroken met een platte kant. Het bleek een staande steen van beton te zijn die niet compleet leek te zijn. Er stond geen tekst op.

Nieuwsgierig als altijd, nam ik me voor om een keer op het graf in de grond te gaan prikken.

Verleden jaar was het zover. Na een aantal keren met de breinaald in de grond te hebben geprikt, kwam ik al wat hards tegen.

Na wat graszoden te hebben weg gehaald kwam een marmeren plaat met tekst te voorschijn.

De vorm van de plaat was aan de rechter kant een rechthoek en aan de linker kant een halve ronding.

De tekst liep door tot aan de rand en was daarom niet compleet.

Ik pakte de plaat op uit de grond en keerde het om. Daar kwam ook een tekst tevoorschijn die wel volledig bleek te zijn.

Nadat ik het stuk beton ook had omgekeerd, werd een uitsparing zichtbaar waar de marmer plaat in paste. Het deel van de verhoogde rand, die aanwezig was, was versierd met rozen in reliëf.

Verder prikkend kwam de rest van de rand tevoorschijn. Alle ontbrekende delen waren nu aanwezig.

Wij hopen dat de grafsteen hersteld wordt.

Deze graf is van het echtpaar Vedders. Van de gezinskaart uit het archief komen we te weten dat zij op de van Itersonlaan 6 boven woonde. Zij, Cornelia Wynanda Vedders - Roest, was geboren te Delft en hij, Cornelis Adrianus Jacobus Vedders was geboren te Rotterdam. Hun graf is te vinden op veld B rij jj graf 7.

De tweede inventarisatieronde van veld-B is nagenoeg klaar. Alle graven met zerken zijn nagekeken, wat kleine puntjes moeten nog nagelopen worden.

Deze winter zal worden besteed om alle aanvullingen, foutjes, veranderingen en nieuwe gegevens in het bestand op te nemen.

Tot heden zijn 80 nieuwe namen tevoorschijn gekomen. Dit zijn niet alleen opgegraven stenen, maar ook bijvoorbeeld onleesbare stenen, die in het archief in de begraafboeken zijn opgezocht. In één geval kreeg ik van een donateur te horen dat een kind, die familie van haar was, geen steen op haar graf had. Nadat in de begraafboek het graf was gevonden, kon ik een nieuwe naam toevoegen en de donateur de gegevens ervan.

Vedders veld B, rij jj, graf 7